

Čestná medaile Karla Engliše

Předseda Akademie věd ČR prof. Jiří Drahoš udělil 7. prosince 2011 prof. Pavlu Řičanovi z Psychologického ústavu AV ČR čestnou medaili Karla Engliše za celoživotní dílo v oboru psychologie. Slavnost se uskutečnila za účasti zástupců ústavu, nejbližších příbuzných oslavence a dalších významných hostů; laudatio přednesl ředitel ústavu prof. Marek Blatný. Profesor P. Řičan ve svém poděkování ocenil udělení medaile i jako výraz uznání pro směr psychologického myšlení a výzkumu, který reprezentuje, tj. pro hlubinnou humanistickou psychologii.

Foto: Zdeněk Tichý, Archiv KNAV

Prestížní akademické ocenění předal Pavlu Řičanovi (vpravo) předseda AV ČR Jiří Drahoš.

Profesor Pavel Řičan je mezi psychology a vzdělanou veřejností nejznámější svou první knihou *Psychologie osobnosti* z roku 1972, jíž se dostalo v roce 2010 šestého vydání. Silný vliv na její zaměření měly autorovy zkušenosti získané během roční stáže pod vedením amerického odborníka v oblasti faktorové analýzy profesora Raymonda B. Cattella. Z tohoto období pocházejí také Řičanovy učební texty z oboru psychometrie, jež se staly na desítky let normou pro české a slovenské badatele. Jako základní metodologickou literaturu je odborníci využívali také při tvorbě psychodiagnostických metod, jíž se autor mnoho let věnoval.

Po vynuceném odchodu z Československé akademie věd působil v Institutu pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů jako učitel klinické a lékařské psychologie. Zde se – krátce před čtyřicátkou – seznamoval s klinickou psychodiagnostikou i se zdravotnickou praxí. Při získávání odborné průpravy se jeho průvodci stali jedineční učitelé doc. Josef Langmeier a doc. Zdeněk Matějček. „Vyhnanství“ z ČSAV vyřadilo P. Řičana na dvacet let ze základního výzkumu, zároveň mu však rozšířilo orientaci v psychologii a dalo novou hloubku i jeho teoretickému myšlení. Spolu s týmem spolupracovníků napsal *Dětskou klinickou psychologii*, jež v četných reedcích dosud slouží jako základní manuál v tomto oboru.

Pavel Řičan směřoval od začátku kariéry k úsilí chápat lidskou osobnost, resp. životní příběh, jako smysluplný celek. Základní inspirační podnět mu poskytla teorie Erika Eriksona „osm věků člověka“, na niž navázal knihou *Cesta životem*. Ta však kvůli „ideologické závadnosti“ vyšla až v roce 1990. Od té doby si získala čtenáře nejen z odborných kruhů a doposud slouží jako podnětná odborná monografie a vysokoškolská učebnice.

Po návratu do Psychologického ústavu se P. Řičan věnoval teoretickému i empirickému výzkumu agrese a šikany mezi školními dětmi. V roce 1995 vydal základní českou práci v tomto oboru *Agresivita a šikana mezi dětmi*, jejíž přepracované vydání pod názvem *Jak na šikanu* (se spoluautorkou doc. Pavlínou Janošovou) vyšlo v roce 2010. V rámci tohoto pojetí mezilidské agrese působí v ústavu jako konzultant současného výzkumu šikany.

Posledním tématem, s nímž P. Řičan zároveň získal největší mezinárodní uznání, je spiritualita pojímaná jako

integrální a integrující složka osobnosti. Z tohoto oboru, v němž působí i jako učitel Univerzity Karlovy, napsal mj. základní českou monografii *Psychologie náboženství a spirituality* (2007). Je hlavním autorem dvou originálních metod pro výzkum a diagnostiku spirituality a zásadním způsobem podnítil badatelskou činnost dalších českých psychologů v této oblasti.

Kariéra prof. Pavla Říčana byla mimořádně pestrá, ať již vlivem vnějších okolností nebo šíří zájmů a množstvím příležitostí, jež se mu nabízely. Uznání si zaslouží nikoli jako rekordman v lovu „impaktů“, nýbrž jako intelektuál se širokým rozhledem, který dal několik fundamentálních rozvojových impulzů české psychologii.

IVA ŠOLCOVÁ,

Psychologický ústav AV ČR, v. v. i.

Doporučit Budte mezi svými přáteli první, kdo tohle doporučí.

Realizace: Odbor informačních technologií SSČ AV ČR, v.v.i., **Technický správce:** webmaster@cas.cz